Procedura postępowania w przypadku ataku napastnika z nożem

1. Informacje ogólne

Gdy na terenie placówki pojawia się osoba z nożem lub inną bronią białą, osoby znajdujące się blisko zagrożenia uciekają od napastnika, a wszyscy pozostali zamykają się w salach do przybycia Policji. Każdy pracownik, który widzi napastnika, natychmiast dzwoni pod 112 i uruchamia alarm wewnętrzny.

ELEMENT	TREŚĆ
Placówka	Zespół Szkół i Placówek nr 1 w Katowicach, ul. Ignacego Paderewskiego 46
Jednostki	Szkoła Podstawowa nr 12, Przedszkole nr 55, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy (MOS) – jeden budynek, osobne skrzydła
Kogo obowiązuje	Wszystkich pracowników, uczniów, wychowanków, uczestników zajęć MOS i osoby przebywające na terenie placówki
Zabezpieczenia budynku	Portier / woźny przy wejściu, monitoring wizyjny, zamknięte wejście, większość sal zamykanych od środka
Kto uruchamia	**Każdy pracownik**, który jako pierwszy zauważy zagrożenie
Odwołanie	Odwołuje wyłącznie dyrektor po uzgodnieniu z Policją

2. Podstawy prawne i źródła

Procedura wynika z obowiązku dyrektora zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i pracownikom; jej treść opiera się na zaleceniach MEN i Policji dotyczących wtargnięcia napastnika.

DOKUMENT	CO Z NIEGO WYNIKA
Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, art. 68	Dyrektor odpowiada za bezpieczeństwo uczniów i nauczycieli
Rozporządzenie MENiS z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach	Bezpieczne warunki pobytu, nadzór nad uczniami, kontrola wejść

DOKUMENT	CO Z NIEGO WYNIKA
Kodeks pracy, art. 207–209[1]	Obowiązki pracodawcy wobec pracowników w sytuacji zagrożenia
MEN: „Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne…" (2020), rozdz. 1.2	Ukrycie i blokada sal, cisza, powiadomienie Policji, zachowanie podczas interwencji
„Zasady postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren placówki oświatowej" (UM st. Warszawy i KSP, 2014)	Kolejność uciekaj – ukryj się – walcz, sygnał alarmowy, zgłoszenie na 112, kontakt ze służbami
ORE: „Postępowanie w sytuacjach kryzysowych" (D. Bartosiak, 2025)	Kontrola dostępu, ćwiczenia symulacyjne, blokada drzwi i ukrycie uczniów

3. Podstawy uruchomienia procedury

Procedurę uruchamia się natychmiast, bez czekania na dyrektora, gdy zachodzi którakolwiek z przesłanek. Lepiej zamknąć sale niepotrzebnie, niż o minutę za późno.

PRZESŁANKA	PRZYKŁAD	KTO DZIAŁA
A. Napastnik z nożem w budynku lub na terenie	Osoba z nożem na korytarzu, w szatni, na boisku; atak na osobę	Każdy, kto widzi: 112 + alarm wewnętrzny
B. Próba wtargnięcia	Osoba z widoczną bronią lub agresywna próbuje wejść przez wejście, ogrodzenie, okno; widoczna na monitoringu	Portier: nie otwiera, 112, alarm wewnętrzny
C. Zgłoszenie od ucznia lub osoby z zewnątrz	„Ktoś ma nóż w toalecie", telefon o napastniku w okolicy	Pracownik przyjmujący: 112, informuje dyrektora; przy wiarygodnym zgłoszeniu – alarm
D. Polecenie Policji	Komunikat o napastniku w rejonie szkoły	Dyrektor uruchamia procedurę

Uczeń z nożem, który jeszcze nie atakuje

Każdy uczeń z nożem lub inną bronią białą to zagrożenie – reagujemy natychmiast, zawsze wzywamy Policję i nie zostawiamy go bez nadzoru.

1. **Stanowcze polecenie**, spokojnym głosem, z dystansu i z ławką między wami: „Odłóż nóż na podłogę i odsuń się." Powtarzaj krótko, bez krzyku i gróźb.
2. **Odsuń innych uczniów** – poleć klasie przejść do sąsiedniej sali pod opiekę innego nauczyciela.

3. **Wezwij pomoc:** drugi pracownik, dyrektor i 112 (przez ucznia, sąsiednią salę lub telefon).
4. **Gdy uczeń odłoży nóż:** uczniowi poleć odsunąć się od noża, nóż zabezpiecz (nie dotykaj ostrza, włóż do koperty lub przykryj) i przekaż Policji; uczeń czeka w osobnym pomieszczeniu pod nadzorem dwóch dorosłych na Policję i rodziców.
5. **Gdy odmawia:** utrzymuj dystans i rozmowę, nie wychodź z pola widzenia, czekaj na Policję. Pracownik szkoły nie przeszukuje ucznia – robi to Policja; można poprosić o dobrowolne pokazanie plecaka.
6. **Odebranie noża siłą** – tylko gdy uczeń atakuje lub bezpośrednio zagraża czyjemuś życiu (obrona konieczna), najlepiej przez dwie osoby dorosłe jednocześnie; w tej chwili uruchamiamy procedurę BLOKADA.
7. **Po zdarzeniu:** powiadomienie rodziców, notatka służbowa, rozmowa z pedagogiem; dalsze kroki wychowawcze wg statutu.

Cichy alarm wewnętrzny – „BLOKADA”

Alarm przekazujemy po cichu, tak by napastnik go nie zauważył i nie został sprowokowany, a uczniowie nie wybiegli na korytarze.

- **Hasło kodowe:**…….. Treść hasła **do zatwierdzenia przez dyrektora**.
- **Cicha wiadomość grupowa:** SMS / komunikator / e-dziennik do wszystkich pracowników: „BLOKADA – [miejsce]”. Nauczyciele mają telefon przy sobie w trybie wibracji.
- **Łańcuszek telefoniczny:** portiernia → sekretariat i dyrektor → koordynatorzy skrzydeł (szkoła, przedszkole, MOS) → sale.
- **Osobiście:** pracownik w skrzydle oddalonym od napastnika puka do kolejnych sal i cicho podaje hasło – tylko gdy napastnik jest w innej części budynku.
- **Gwizdek:** tylko na boisku i placu zabaw – seria krótkich gwizdów = natychmiast odejść w ustalone miejsce.
- **Dzwonka i alarmu pożarowego nie używamy:** głośny sygnał może sprowokować napastnika, a alarm pożarowy wyprowadziłby uczniów prosto na korytarze. Wyjątek: polecenie Policji.

Zgłoszenie na 112

Powiedz spokojnie i nie rozłączaj się pierwszy:

1. „Napastnik z nożem w szkole, Zespół Szkół i Placówek nr 1, Katowice, ul. Paderewskiego 46.”
2. Gdzie jest napastnik (skrzydło, piętro), w którą stronę idzie.
3. Ilu napastników, wygląd, ubiór, rodzaj broni.
4. Czy są ranni i ilu.
5. Twoje imię, funkcja, numer telefonu, gdzie jesteś.

Gdy nie możesz mówić – zostaw otwarte połączenie, żeby dyspozytor słyszał otoczenie.

4. Zasady kluczowe: UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – BROŃ SIĘ

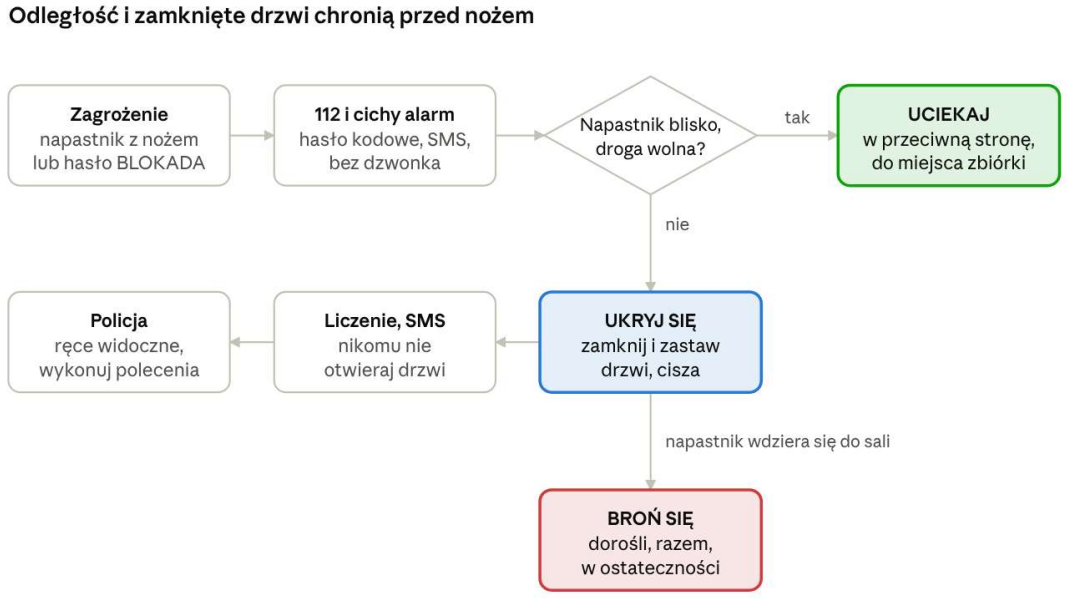
Napastnik z nożem musi podejść blisko, żeby zranić – dlatego dystans i zamknięte drzwi są najskuteczniejszą ochroną.

1. **UCIEKAJ** – jeśli napastnik jest blisko, a droga od niego jest wolna: uciekaj w przeciwną stronę, do zamykanej sali, innego skrzydła lub na zewnątrz. Bez rzeczy, bez zatrzymywania się.
2. **UKRYJ SIĘ** – jeśli napastnik jest w budynku, ale nie przy Tobie, albo ucieczka jest niebezpieczna: zamknij salę, zastaw drzwi, zgaś światło, zachowaj ciszę.
3. **BROŃ SIĘ** – tylko w ostateczności, gdy napastnik wdziera się do sali i zagraża życiu: dorośli działają zdecydowanie (krzesło, gaśnica, wspólne obezwładnienie), dzieci ucieczka i chowanie się.

Zawsze obowiązuje:

- Nie podchodzimy do napastnika, nie negocjujemy, nie próbujemy odebrać noża atakującemu napastnikowi – chyba że w ostateczności, w obronie życia (BROŃ SIĘ).
- Nauczyciel nie zostawia swojej grupy; nie wraca po uczniów z innych sal.
- Uczeń spoza sali (toaleta, korytarz) wchodzi do najbliższej otwartej sali – nauczyciel go wpuszcza, jeśli napastnika nie widać.
- Drzwi sali otwiera się tylko Policji lub na polecenie dyrektora potwierdzone telefonicznie.
- Rodzice nie przyjeżdżają pod placówkę – utrudniają działania Policji i karetek.

<u>Schemat decyzji · uciekaj, ukryj się, broń się</u>

Większość osób w budynku trafia na ścieżkę „ukryj się”; ucieczka dotyczy tych, którzy są blisko napastnika i mają wolną drogę od niego.

5. Procedura – Szkoła Podstawowa nr 12

Cel: w ciągu 1–2 minut od sygnału wszystkie sale zamknięte, uczniowie poza linią wzroku od drzwi, Policja powiadomiona.

Nauczyciel w sali – BLOKADA

1. Szybko wpuść uczniów z korytarza, jeśli napastnika nie widać; zamknij drzwi na klucz.
2. Zastaw drzwi ławkami, szafką, biurkiem; gdy drzwi się nie zamykają – barykada i coś wsuniętego pod skrzydło (klin, pasek na klamkę).
3. Zgaś światło, zasłoń okno w drzwiach, opuść rolety; telefony wyciszone, także wibracje.
4. Uczniowie siadają nisko pod ścianą po stronie drzwi (niewidoczni przez szybę), z dala od drzwi i okien; całkowita cisza.
5. Sprawdź obecność i wyślij SMS / wiadomość do dyrektora: „Sala …, X osób, brak: …, ranni: …”.
6. Nie otwieraj nikomu – także osobie, która mówi „to ja, otwórz”. Otwierasz tylko Policji lub na polecenie dyrektora potwierdzone telefonicznie.
7. Gdy napastnik wdziera się do sali: uczniowie uciekają drugimi drzwiami / w głąb, dorośli biorą do rąk krzesła, gaśnicę i działają razem.

Sytuacje szczególne

GDZIE SĄ UCZNIOWIE	CO ROBIMY
Przerwa, korytarz	Nauczyciele dyżurni kierują uczniów do najbliższych sal z dala od napastnika; każda sala przyjmuje uczniów, ile zmieści; wychowawcy ustalają stan klasy przez wiadomości
Napastnik w pobliżu sali, droga ucieczki wolna	Nauczyciel wyprowadza klasę w przeciwną stronę do innego skrzydła lub na zewnątrz, do miejsca zbiórki … (z dala od budynku)
Toaleta	Zamknąć się w kabinie, wyciszyć telefon, czekać na Policję
Stołówka, świetlica, biblioteka	Prowadzący blokuje pomieszczenie lub ewakuuje do zaplecza / kuchni z zamykanymi drzwiami
Boisko szkolne	Gwizdek; nauczyciel prowadzi klasę z dala od napastnika: do zamykanego wejścia bocznego lub poza teren, do miejsca zbiórki …

GDZIE SĄ UCZNIOWIE	CO ROBIMY
Uczeń ranny	Pomoc tylko jeśli to bezpieczne (napastnik daleko); pierwsza pomoc – rozdz. 9
Uczniowie ze specjalnymi potrzebami	Asystent / nauczyciel wspomagający zostaje przy uczniu; uczniowie z niepełnosprawnością ruchową – blokada w najbliższej sali zamiast ucieczki

6. Procedura – Przedszkole nr 55

Małe dzieci nie uciekną szybko ani samodzielnie, dlatego w przedszkolu podstawą jest natychmiastowa blokada sali; ewakuacja tylko wtedy, gdy napastnik jest tuż obok, a wyjście w przeciwnym kierunku jest wolne.

Nauczycielka i pomoc nauczyciela – BLOKADA

1. Pomoc nauczyciela zbiera dzieci z łazienki i szatni do sali; nauczycielka zamyka drzwi na klucz.
2. Drzwi zastawiamy szafką, stolikami, leżaczkami; drzwi do łazienki i zaplecza też zamknięte.
3. Zgaszone światło, zasłonięte przeszklenia w drzwiach, opuszczone rolety.
4. Dzieci siedzą razem w kącie sali niewidocznym od drzwi – „zabawa w ciche myszki” / „zabawa w chowanego” (hasło ćwiczone wcześniej, bez słów „nożownik”, „atak”).
5. Dorośli szeptem opowiadają bajkę, trzymają dzieci blisko, najmłodsze na kolanach.
6. Nauczycielka liczy dzieci dwukrotnie i wysyła wiadomość do koordynatora: „Grupa …, X dzieci, brak: …”.
7. Nie otwieramy nikomu poza Policją lub dyrektorem (potwierdzenie telefoniczne).

Sytuacje szczególne

SYTUACJA	CO ROBIMY
Leżakowanie	Dzieci zostają na leżaczkach lub przenoszone w kąt sali, bez ubierania; okryte kocami
Plac zabaw	Gwizdek; dzieci „wężykiem” do najbliższego wejścia z dala od napastnika lub poza teren do miejsca zbiórki …; pomoc niesie najmłodsze
Napastnik w holu / szatni przedszkola	Wszystkie grupy natychmiast blokada; woźna nie wychodzi do holu
Odbiór i przyprowadzanie dzieci	Domofon nie wpuszcza nikogo; rodzic w holu wchodzi do najbliższej zamykanej sali z grupą

SYTUACJA	CO ROBIMY
Dziecko płacze	Przytulamy i uspokajamy szeptem; nigdy nie zakrywamy dziecku ust ani nosa

7. Procedura – Międzyszkolny Ośrodek Sportowy

Hala, basen i boiska to duże, otwarte przestrzenie trudne do zamknięcia, dlatego w MOS pierwszym wyborem jest szybkie odejście od napastnika do zamykanych pomieszczeń lub poza obiekt.

Trener / nauczyciel WF

1. Gwizdek – przerwanie zajęć; jedno polecenie: „Za mną!”.
2. Jeśli napastnik jest w hali lub przy wejściu do niej: grupa wychodzi wyjściem po przeciwnej stronie (ewakuacyjnym) i odchodzi z dala od budynku do miejsca zbiórki …
3. Jeśli napastnik jest w innej części budynku: hala zostaje zamknięta, grupa przechodzi do zamykanego pomieszczenia (szatnia, magazyn sprzętu, pokój trenerów – **wskazać: …**) i stosuje zasady blokady.
4. Sprawdzenie obecności i meldunek do dyrektora.

Sytuacje szczególne

MIEJSCE	CO ROBIMY
Basen	Ratownik / trener wyprowadza wszystkich z wody na stronę dalszą od napastnika; do zamykanej szatni lub pomieszczenia ratowników; ręczniki, bez przebierania
Szatnie i natryski	Zamknąć się od środka, cisza; trener / opiekun sprawdza je tylko, gdy to bezpieczne
Boiska zewnętrzne	Gwizdek; odejście od napastnika poza teren lub do najbliższego zamykanego wejścia; nie wracamy do budynku przez hol, w którym jest napastnik
Trybuny, widzowie, rodzice na zawodach	Spiker / organizator kieruje komunikatem: „Proszę natychmiast opuścić halę wyjściem …”; zawodnicy z trenerami
Grupy z innych szkół i klubów	Ich opiekun działa wg tej procedury i melduje kierownikowi MOS stan swojej grupy

8. Podział ról

Każda rola ma imiennie wyznaczoną osobę i zastępcę (załącznik do zarządzenia). Kto pierwszy widzi napastnika, ten dzwoni pod 112 i uruchamia alarm – niezależnie od roli.

ROLA (OSOBA / ZASTĘPCA)	NATYCHMIAST	DO PRZYBYCIA POLICJI	PO ZDARZENIU
Pierwszy świadek (każdy pracownik)	112, alarm „BLOKADA”, ucieczka lub ukrycie	Pozostaje na linii z dyspozytorem, jeśli to bezpieczne	Relacja dla Policji
Portier / woźny przy wejściu	Nie wpuszcza napastnika; zamyka wejście i domofon; wysyła cichy alarm (hasło, SMS); 112	Śledzi napastnika na monitoringu i przekazuje Policji jego położenie; przygotowuje klucze i plan budynku dla Policji	Zabezpiecza nagrania z monitoringu
Dyrektor – kierownik działań	Potwierdza 112, wysyła wiadomość „BLOKADA – miejsce” do pracowników	Zbiera meldunki z sal; przekazuje Policji: gdzie napastnik, ile osób, gdzie są ranni; zawiadamia organ prowadzący	Odwołuje blokadę po uzgodnieniu z dowodzącym Policji; organizuje wydawanie dzieci i wsparcie
Koordynator – szkoła (wicedyrektor SP 12 / P55 / MOS)	Blokada we własnym pomieszczeniu	Zbiera stany klas (SMS / e-dziennik), zgłasza braki dyrektorowi	Kontrola obecności w klasach
Koordynator – przedszkole (wicedyrektor / …)	Sprawdza, czy drzwi wejścia przedszkola są zamknięte (jeśli bezpieczne)	Zbiera stany grup	Nadzoruje wydawanie dzieci
Koordynator – MOS	Komunikat do trenerów, spikera; zamyka wejście do hali, jeśli bezpieczne	Zbiera stany grup, w tym z zewnątrz	Informuje kluby i szkoły korzystające z MOS
Nauczyciel / trener / wychowawca	Blokada lub ucieczka z grupą	Cisza, liczenie, meldunek; nikomu nie otwiera	Liczy ponownie, krótka rozmowa z uczniami
Pomoc nauczyciela, woźna oddziałowa, asystent	Zbiera dzieci z łazienek i szatni, pomaga barykadować	Opieka nad dziećmi, uczniami ze SPE	Pomoc przy wydawaniu dzieci

ROLA (OSOBA / ZASTĘPCA)	NATYCHMIAST	DO PRZYBYCIA POLICJI	PO ZDARZENIU
Sekretariat	Blokada sekretariatu; 112 jeśli jeszcze nikt nie dzwonił	Rejestr zdarzeń i godzin; listy uczniów i pracowników dla Policji	Notatka ze zdarzenia
Pracownik ds. komunikacji z rodzicami	–	Wysyła szablon nr 1 dopiero na polecenie dyrektora	Szablon nr 2
Pielęgniarka, pedagog, psycholog	Blokada w gabinecie z apteczką	Pierwsza pomoc w swoim pomieszczeniu	Pomoc rannym, wsparcie psychologiczne uczniów, rodziców, pracowników
Uczniowie	Wykonują polecenia nauczyciela, uciekają lub chowają się w najbliższej sali	Cisza, telefon wyciszony	Relacja tylko dla Policji, nie w mediach społecznościowych
Rodzice	Nie przyjeżdżają, nie dzwonią do dzieci (dźwięk telefonu może zdradzić kryjówkę)	Czekają na komunikat szkoły	Odbierają dzieci w miejscu wskazanym przez szkołę

9. Policja, pierwsza pomoc i działania po zdarzeniu

Od przybycia Policji decyzje podejmuje dowódca działań Policji; dyrektor odwołuje blokadę dopiero po jego zgodzie.

Gdy wkracza Policja

1. Pozostań na miejscu, ręce puste i widoczne, żadnych gwałtownych ruchów ani biegania w stronę policjantów.
2. Wykonuj polecenia, także jeśli policjanci kładą na podłogę lub przeszukują – nie wiedzą jeszcze, kto jest napastnikiem.
3. Przekaż krótko: gdzie był napastnik, jak wygląda, gdzie są ranni.
4. Opuszczaj budynek wskazaną drogą, bez zatrzymywania się po rzeczy.

Pierwsza pomoc przy ranach kłutych i ciętych

1. Najpierw bezpieczeństwo – pomagamy, gdy napastnik został obezwładniony lub jest daleko.
2. 112 – podać liczbę rannych i miejsce.

3. Silny ucisk bezpośredni na ranę (opatrunek, ubranie), opatrunek uciskowy; przy masywnym krwotoku z kończyny – opaska uciskowa (staza), jeśli pracownik jest przeszkolony.
4. **Nie wyjmujemy noża z rany** – stabilizujemy go opatrunkiem.
5. Ranny leży, okryty kocem termicznym; obserwujemy oddech do przyjazdu ZRM.

Po zdarzeniu

1. Dzieci zostają w salach do polecenia dyrektora; potem zbiórka klas i ponowne liczenie.
2. Wydawanie dzieci tylko rodzicom i osobom upoważnionym, w miejscu wskazanym przez szkołę, z listą i godziną odbioru.
3. Miejsce zdarzenia nienaruszone do czasu oględzin Policji; nagrania z monitoringu zabezpieczone.
4. Dyrektor zawiadamia organ prowadzący (UM Katowice), Kuratorium Oświaty w Katowicach; sporządza notatkę.
5. Pedagog i psycholog organizują pomoc psychologiczną (we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną); rozmowy z klasami następnego dnia.
6. Kontakt z mediami wyłącznie przez dyrektora; pracownicy nie publikują informacji ani zdjęć.

Wzory komunikatów do rodziców (e-dziennik, SMS)

Szablon nr 1 – w trakcie: „W placówce trwają działania Policji. Dzieci są pod opieką nauczycieli w zamkniętych salach. Prosimy NIE przyjeżdżać i NIE dzwonić do dzieci. Kolejne informacje prześlemy tą drogą.”

Szablon nr 2 – po zakończeniu: „Działania Policji zakończone. Odbiór dzieci: [miejsce, godzina, zasady]. Rodzice dzieci, które wymagają pomocy, otrzymają osobny telefon.”

Źródła

- MEN: Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów (2020)
- UM st. Warszawy, KSP: Zasady postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren placówki oświatowej (2014)
- ORE: D. Bartosiak, Postępowanie w sytuacjach kryzysowych (2025)